

Sosiaalialan AMK -verkosto

Kannanotto sosiaalialan ammattikorkeakouluverkostolta

Raportti osaamiskeskustoiminnan neuvottelukuntaan 3.5.2011

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta, Osaamiskeskusjohtajien alajaosto

Toimeksiannossa on analysoitu osaamiskeskustoiminnan nykytilaa sekä perusterveydenhuollon yksiköiden tulevaa tehtävää. Analyysin mukaan sosiaalialan osaamiskeskukset tarjoavat kunnille ja muille alueen toimijoille tukirakenteen kuntien sosiaalipalvelujen kehittämistoiminnalle. Samoin todetaan että ne ovat erilaisesta organisoinnistaan huolimatta hyvin tiiviissä yhteydessä toiminta-alueensa kuntiin ja siten osa kuntien kehittämistoimintaa. Nämä saavutukset tulisi myös uudessa rakenteessa turvata, ottaen huomioon yhtäläiset tavoitteet perusterveydenhuollon yksiköiden kanssa.

Sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa ohjaavan lainsäädännön todetaan antavan liikkumavaraa alueellisten seikkojen huomioimiseen. Tämän liikkumavaran toivotaan säilyvän jatkossakin, jotta uusi kehittämisrakenne mahdollisimman hyvin vastaa alueellisiin tarpeisiin. Raportin ehdotuksissa kehoitetaan varustautumaan nykyistä suurempiin aluepohjiin ja ilmaistaan valmiutta koota toiminta ERVA-alueitasoisesti. Kysymys aluepohjasta on kuitenkin monisyinen ja kiistelty. Tässäkin tilanteessa osaamiskeskusten tulisi palvella alueensa kuntien ja niiden väestön tarpeita, eri alueiden tarpeita tulisi huomioida niiden erityispiirteet huomioiden. ERVA-alueitasoinen yhteistyö on yksi mahdollisuus, jota osaamiskeskusten ei tulisi lähteä ajamaan ilman tautayhteisöjen kanssa tehtävää perusteellista analyysiä. Raportin ehdotusten toteuttaminen tulee vähentämään nykyisten osaamiskeskusten määrää. Kysymys aluepohjasta on niin monisyinen, että yhden vaihtoehdon varaan rakentaminen ei ole perusteltua eikä alueellisesti tasa-arvoista.

Toimeksiannossa on arvioitu kehittämisrakennetta ***erityisesti yliopistoyhteistyön näkökulmasta***. Tämä merkitsee paluuta opetussosiaalikeskusajatteluun, josta osaamiskeskuksia kehitettäessä haluttiin irtaantua. Yhteistyötä haluttiin perustamisvaiheessa laajentaa yliopistojen sijaintipaikkakunnista kaikkia kuntia koskevaksi ja tämän todetaankin onnistuneen hyvin kehittämistyötä arvioitaessa. Osaamiskeskus-

ten tehtäviä ajatellen (Lain 2§) yhteistyö on ollut tarpeellista laajentaa korkeakoulusektoriin laajemminkin ja myös muihin kehittäjäorganisaatioihin. Yliopistoyhteistyön vahva painottaminen, joka toimeksiannon vastauksessa tulee esille, ei ole perusteltua osaamiskeskusten ja perusterveydenhuollon yksiköiden yhteisen rakenteen ja kuntien kehittämistoiminnan edistämisen näkökulmasta.

Raportissa mainitaan että yksi osaamiskeskusten perustehtävä on ***turvata monipuolinen yhteistyö perus- ja erikoistumiskoulutuksen ja täydennyskoulutuksen kanssa***. Raportissa jätetään huomiotta se seikka, että ***merkittävä osa niin sosiaali- kuin terveysalankin perus-, erikoistumis- ja täydennyskoulutuksesta toteutetaan ammattikorkeakoulujen kautta***.

Raportissa todetaan myös, että pitkäjänteinen kuntayhteistyö ei ole yliopistojen prioriteettilistan kärjessä. Voidaan kysyä, miten osaamiskeskusten sitominen nykyistä tiiviimmin yliopistoyhteistyöhön muuttaisi tätä prioriteettijärjestystä. Yhteisiä tutkimushankkeita saattaisi syntyä, mutta onko keinoja huolehtia siitä, että niissä huomioidaan kuntakehittämisen näkökulma.

Ammattikorkeakouluyhteistyö kuvataan vaihtelevaksi ja jäsentymättömäksi, eikä raportissa syvennytä arvioimaan tämän yhteistyön mahdollisuuksia. Kehittämistoiminnan kannalta merkittävä seikka on kuitenkin se, että ***käytännön työelämän kehittäminen on kirjattu ammattikorkeakoululakiin ammattikorkeakoulujen tehtäväksi***. Sosiaali- ja terveysalalla tämä tarkoittaa palvelujärjestelmien ja työmenetelmien kehittämistä, samoin kuin toimia kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Voidaan kysyä, millä perusteella tämä resurssi jätetään lähes huomiotta. Mikäli asiaa katsotaan kuntien kannalta, ammattikorkeakoulujen tarjoama kehittämisresurssi on todennäköisesti paremmin tiedossa.

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/ 351

4 § Ammattikorkeakoulujen tehtävät

Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimukseen sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulujen tulee edistää elinikäistä oppimista. (24.7.2009/564)

Ammattikorkeakoulut antavat ja kehittävät aikuiskoulutusta työelämäosaamisen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi.

Ammattikorkeakoulu voi antaa ammatillista opettajankoulutusta sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Toteamus perusterveydenhuollon yksiköiden vähäisestä yhteydestä sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakouluihin on vailla perusteita. Perusterveydenhuollon kehittämissyksiköt ovat tosin vasta käynnistymässä, mutta **alan pitkät perinteet huomioiden voidaan perustellusti todeta, että pitkäjänteinen harjoitteluyhteistyö, hankekehittäminen ja täydennyskoulutus ovat vakiintuneita rakenteita.** Mitä mahdetaan tarkoittaa lauseella: "Sote-intergraation näkökulmasta vastaava [harjoittelun pitkä perinne?] puuttuu". **Sote-integraatiota on monipuolisesti kehitetty sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakouluyksiköissä, jotka pääosassa ammattikorkeakouluista muodostavat yhteisen organisatorisen rakenteen.** Mikäli sote-integraatiota halutaan edistää, sen todennäköisimmät integraatioalueet löytyvät sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulutasoista koulutuksista. Mitä tarkoitetaan lauseella: "Tulevaisuudessa sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio edellyttää uudenlaista koulutusta, jossa varsinkin sosiaalialan osaaminen painottuu"? Tunnettaanko sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnot ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot riittävästi.

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto pitää yhteistyötä sosiaalialan osamiskeskusten kanssa erittäin merkittävänä ja on valmis tämän kehittämisen jatkamiseen. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto pitää tärkeänä sosiaalisen näkökulman säilymistä vahvana. Tiedontuotannossa haluamme lisäksi korostaa kansalaisten näkökulmaa ja tässä yhteydessä kansalaisten sosiokulttuurista arjen selviytymistä, emme yksin "viralliseen palvelujärjestelmään" keskittymistä, vaan myös kansalisuuden vahvistamiseen ja yhteisöllisyyden tukemiseen liittyvien kysymysten huomioimista.

Helsingissä 31.5.2011

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston puolesta

Jari Helminen

verkoston puheenjohtaja

Diakonia-ammattikorkeakoulu
os. Sturenkatu 2 00510 Helsinki
puh. 040 – 869 6021
s –posti jari.helminen@diak.fi